

Texas' laissez faire-mentalitet giver stof til eftertanke

Kronik

Hedlund, Frank Huess

Published in:
Ingeniøren

Publication date:
2013

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):
Hedlund, F. H. (2013). Texas' laissez faire-mentalitet giver stof til eftertanke: Kronik. *Ingeniøren*, 17.
<http://ing.dk/artikel/kronik-texas-laissez-faire-mentalitet-giver-stof-til-eftertanke-159563>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

UHELDSFOREBYGGELSE

Laissez faire – Texas style

Texas er kendt for at alting er fabelagtigt stort. Ulykkerne er desværre også Texas size. Midt i april eksploderede et mindre gødningsdepot i den lille by West med så voldsom kraft at et plejehjem blev jævnet med jorden, 150 boliger ødelagt og en skole beskadiget. Det er en af de voldsomste ulykker i nyere tid i USA. Eksplosionen i 2004 på BP raffinaderiet i Texas City var mindre kraftig, men gav genlyd over hele verden. En eksplosion på et polyethylenanlæg i Pasadena 1989 havde en uheldig rekord som den største "forsikringsbegivenhed" nogensinde. Texas City eksplosionen i 1947 af et skib med ammoniumnitrat ligger stadig på en global top tre over de største menneskeskabte konventionelle eksplosioner.

Texas er også kendt for en dyb skepsis overfor offentlig indblanding af enhver art og en grundfast tro på at det fri initiativ i et frit marked vil regulere sig selv. Disse holdninger er indlejret i Texas' våbenkultur og dets cowboy fortid og nutid. Texas er stadig tæt på det vilde vesten.

År efter år indtager Texas førstepladsen som USA's mest erhvervsvenlige stat og den har en af USA's hurtigst voksende økonomier. Texas bryster sig med, at skatterne er lave og at snærende regler, forskrifter og bestemmelser holdes på et absolut minimum. Texas er den eneste stat i USA, som ikke har tvungen arbejdsskadeforsikring. Den største by, Houston, har ingen planlove. Texas har ingen statslige regler i forhold til brandsikkerhed. Der er tværtimod *forbud* mod at mindre regioner indfører sine egne brandregulativer. Nogle kommuner fremhæver netop fraværet af snærende regler, forskrifter og irriterende offentlige indblanding, når de markedsfører sig for at tiltrække virksomheder fra andre stater.

Texas indtager også andre førstepladser. Texas har USA's største antal farlige virksomheder, cirka 1.300. Staten har også det højeste antal dødsulykker. Illinois har USA's næsthøjeste antal risikovirksomheder, lidt over 950, men har mere restriktive regler og opsyn. Sammenlignet med Illinois har Texas tre gange så mange ulykker og fire gange så mange dødsfald og tilskadekomne. Materielle skader efter brand og eksplosion på Texas' risikovirksomheder koster mere ens for alle USA's andre stater *tilsammen*.

Spørgsmålet er derfor om den særlige Texasmentalitet var medvirkende årsag til katastrofen på gødningsdepotet i byen West. Politikerne siger klart nej. Nogle dage efter ulykken var guvernør Rick Perry på charmeoffensiv i – netop - Illinois, for at markedsføre sin stats lave skatter og minimaltilgang til offentlig indblanding. Adspurgt om katastrofen i West svarede han, at offentlig regulering og hyppigere inspektioner ikke ville være i stand til at forhindre katastrofen. Andre sagde det samme, at det forkerte svar på eksplosionen ville være at "*hyre flere hæskarer af offentlige myndigheder som sendes ud i industrien, hvor de foregiver at vide mere om at drive en virksomhed end dem, der ejer virksomheden og arbejder der*".

Denne holdning har været særdeles populær de sidste årtier. Allan Greenspan, økonom og USAs nationalbankdirektør 1987-2006, den næst længst siddende og i vide kredse blot omtalt som "Oraklet", var en ihærdig fortaler for deregulering og forudsagde at "*markedsstabiliserende private regulerende kræfter gradvist ville fortrænge mange omstændelige og i stigende grad ineffektive offentlige strukturer*". Greenspans rationale er sådan set plausibelt nok: For det er jo i markedsdeltagernes egeninteresse at regulere sig selv. "*Det virkelige spørgsmål er ikke om et marked skal reguleres, men om offentlig indblanding styrker eller svækker markedets selv-regulering*". Disse Greenspan citater er selvfølgelig fra før 2008, hvor vi fik den finansielle nedsmeltning, panikken, skatteyderbetalte redningsaktioner i fantasilliardklassen og recessionen.

Der er ingen tvivl om at mange former for offentlig regulering er ineffektiv. Men spørgsmålet er, hvad vi kan sætte i stedet for, og hvad der så sker. Når vi taler om ulykkesforebyggelse giver laissez faire, Texas size, unægtelig et interessant perspektiv. Men det er et fundamentalt problem, at vi sjældent har adgang til de nødvendige informationer, for at kunne vurdere, hvad der foregik i bestyrelseskontorerne, hvilke overvejelser der var i spil, når sikkerhedskritiske beslutninger skulle tages. En sjælden indsigt var mulig i en case på et atomkraftværk, hvor ledelsen rationaliserede og effektiviserede, udbetalte store bonusser til sig selv, gik på kompromis med sikkerheden i en sådan grad så en nedsmeltning af kernen var overhængende, hvorefter firmaet imploderede og gik konkurs. Der blev også gennemført en sjældent grundig udredning efter eksplosionen i 2004 på BP raffinaderiet i Texas City – den såkaldte Baker III rapport. Netop fordi vores datagrundlag er så sparsomt, er det nødvendigt at vi lærer maksimalt af de cases, vi har til rådighed. Her er datamaterialet fra Texas vigtigt, fordi det sammenstiller deregulering og uheldsstatistik.

Læs mere i: *After Plant Explosion, Texas Remains Wary of Regulation*, New York Times May 9, 2013. Interesserede kan læse om atomkraftcasen i min anmeldelse i Weekendavisen, *Dødsdramat effektivisering*, Ideer, p7, 11 feb 2011. Allan Greenspans citater er taget fra *Financial Crisis Inquiry Report*, National Commission on the Causes of the Financial and Economic Crisis in the United States (2011), pp28, 53-54.

Risikoekspert Frank Huess Hedlund er civilingeniør og ansat ved COWI og desuden ekstern lektor ved DTU i risikomangement